

بسم الله الرحمن الرحيم

عوامل جلب رضایت امام زمان علیه السلام

وراه های رسیدن به آن از نظر اسلام

فاطمه کاظمی^۱

.....

۱. سطح ۲ (کارشناسی)، حوزه علمیه زینبیه

چکیده

رضایت امام زمان علیه السلام با انجام اعمال صالح و شایسته، عبادت خداوند، ایمان، تزکیه و خود سازی و نیز رعایت ادب و تقوا در تمامی شرایط و موقعیت های زندگی و دوری از گناه و پلیدها امکان پذیر است. همه انسانها باید وظایف فردی و اجتماعی خودشان را بشناسند و به آن عمل کنند؛ تنها در این صورت است که می توان به رضایت امام زمان علیه السلام دست یافت. و اگر در جامعه ای این چنین فرهنگی حاکم باشد، هرگز دچار بحران فرهنگی، از خود بیگانگی، یاس و ناامیدی و انحطاط نخواهد شد. این مقاله، در همین راستا نگاشته شده و هدفش بررسی نقش محبت و رضایت امام زمان علیه السلام در رسیدن به راه های کمال است، و این کمال همان هدف واقعی خلقت موجودات، علی الخصوص انسان است. و برای اینکه انسان به این سعادت اخروی نائل شود، به توجه عنایات و کرامات ائمه اطهار علیهم السلام و محبت و توجه خاص ایشان نیازمند است. که مصداق بارزو آشکار این عنایت در عصر حاضر امام زمان علیه السلام است، و این محبت باید به صورت قلبی، زبانی و عملی باشد.

کلید واژه ها : امامت، امام عصر، تبعیت، رضایت، مودت.

از مفاهیم پر کاربرد در این مقاله که نیاز به تبیین دارد به قرار ذیل است؛

تعریف مفاهیم

امامت

به معنای رهبری و ریاست امت است که طبعاً نوعی تبعیت و پیروی گروهی را به همراه دارد.^۱

معنای اصطلاحی امامت دو حوزه دین و دنیا را در بر می گیرد ؛ یعنی امامت همان گونه که ریاست و مرجعیت در امور دینی است مرجعیت در امور دنیایی نیز می باشد.^۲

امام عصر

واژه امام که از ماده « ا م م » می باشد به معنای «پیشوا ، رهبر، خلیفه، جانشین، فرمانده سپاه ، قرآن برای مسلمان^۳ پیر، شیخ و پیش نماز»^۴ و کسی که در روزگار خود مردم را هدایت می کند و لقب امام دوازدهم شیعه امامیه اثنا عشریه^۵.

معنای اصطلاحی امام کسی است که ریاست امور دینی و دنیایی را اصالتاً نه به نیابت از دیگری در این دنیا به عهده دارد^۶.

تبعیت

ریشه این واژه «ت ب ع» به معنای پیروی کردن است ، معنای لغوی تبعیت « پیروی،

.....
۱. ضیائی فر ، جایگاه مبانی کلامی در اجتهاد ، ص ۵۵۲.

۲. همان.

۳. انیس و دیگران ، المعجم الوسیط ، ج ۱ ، ص ۵۹.

۴. معین ، فرهنگ معین ، ج ۱.

۵. دهخدا ، لغت نامه دهخدا، ج ۱.

۶. شیخ طوسی ، کتاب تلخیص نقدالمحصل ، ص ۴۲۶.

تقلید، متابعت کردن»^۱ در فقه اهل سنت به معنای «ارتباط داشتن وجدائی ناپذیری یک چیز از چیز دیگر» به کار رفته است.^۲

تبعیت در اصطلاح فقهی به معنای تبعیت یک چیز «تابع» از حکم یا عنوان شرعی چیز دیگر «متبوع»^۳.

رضایت

این واژه از ماده «رض و» گرفته شده که معنای لغوی آن «خشنودی، پسندیدگی و میل»^۴ است.

و در اصطلاح به معنای «موافقت دل با عملی از اعمال بدون اینکه ناراحت شود و احساس تضادی کند»^۵.

مودت

معنای لغوی مودت از ماده «ودد» گرفته شده به معنای «دوستی کردن، حبّ، صمیمیت»^۶، «رفاقت، صداقت، خیر خواهی و نیک اندیشی»^۷.

معنای اصطلاحی کلمه مودت تقریباً به معنای محبتی است «که اثرش در مقام عمل ظاهر باشد، در نتیجه نسبت مودت به محبت نسبت خضوع است به خضوع، چون خضوع آن خشوعی را گویند که در مقام عمل اثرش هویدا باشد»^۸.

.....

۱. دهخدا، همان.
۲. ورزاة الاوقاف والشئون الاسلامیه، الموسوعة الفقهیه، ج ۱۰، ص ۹۳.
۳. بنیاد دائرة المعارف اسلامی، دانشنامه جهان اسلام، ج ۱، ص ۳۲۴۹.
۴. دهخدا، همان.
۵. طباطبائی، تفسیر المیزان، ج ۹، ص ۵۰۹.
۶. عمید، فرهنگ فارسی عمید، ج ۲.
۷. دهخدا؛ همان، ج ۲.
۸. علامه طباطبائی، همان، ج ۱۶، ص ۲۵۰.

مقدمه

«.....قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى.....» ؛ بگو من هیچ پاداشی از شما بر رسالتم در خواست نمی کنم جز دوست داشتن نزدیکانم....»^۱ و این معنا «ذی القربی» همان اهل بیت و عترت پیامبر هستند که مشهور به حدیث ثقلین و از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل شده که فرمودند: «من در میان شما دو چیز گرانبها به یادگار می گذارم ، کتاب خدا و اهل بیت که از من جدا نمی شوند تا وقتی که در کنار حوض کوثر بر من وارد گردند.....»^۲.

مودت یک واژه عربی است که به محبت شدید همراه با اطاعت و پیروی^۳ اطلاق می شود، و این دستور الهی از زبان پیامبرش به عنوان مزد نبوت او معرفی می شود. معمولاً چنین محبتی بیشتر جنبه معنوی و عرفانی دارد تا جنبه زمینی و مادی؛ چرا که علائق مادی و زمینی معمولاً اوج نمی گیرد و اگر اوج بگیرد فرود آمدنش سریع اتفاق خواهد افتاد. شاخص اصلی اینگونه محبت ، از خود گذشتگی است؛ و این محبت جز از راه معرفت ، عمل صالح و شایسته و ایمان قاطع به دست نمی آید .^۴ اساساً آدم ها نیاز دارند که به کسی از عمق جانشان محبت کنند ، چرا که از این طریق می توانند از روشنائی وجود محبوب ، زندگی سرشار از تاریکی و ظلمانی وجودشان را گرما و روشنائی بخشند و راه پر پیچ و خم مسیر زندگی را هموار سازند. در این راستا مطالعات فراوانی صورت گرفته و کتب و مقالات پر محتوای در این زمینه نگاشته شده که بیانگر اهمیت این موضوع است، که در اینجا به چند نمونه اشاره خواهد شد.

- کتاب «انتظار عامیانه عالمانه عارفانه» ، علیرضا پناهیان - مولف در این کتاب اشاره می کند به اینکه تحقق کامل وضعیت مطلوب ، که در سایه حکومت موعود محقق می شود ، تنها در صورتی امکان دارد که تمام مردم با مرام الهی موعود همراهی کنند.

.....
۱. شوری: ۲۳.

۲. طباطبائی ، همان ، ج ۱۲ ، ص ۱۵۵ .

۳. حلی، نهج الحق و کشف الصدق ، ج ۱، ص ۱۷۵ .

۴. پناهیان ، انتظار عامیانه فصل ۹، ص ۱ .

نتیجه گیری

یکی از موهبتی های که خدا به ما شیعیان داده وبی توجه از کنار آن میگذریم ، محبتی است که امام زمان (علیه السلام) نسبت به ما دارد. که متأسفانه امروزه کمتر از این و آن می شنویم ، کی گفته ایشان از ما دفع بلا می کند و همواره به یاد ما است ، کی گفته نیازهای ما را بر آورده و برای غم های ما افسوس می خورد و دست به دعا برداشته و مدام نسبت به ما مهر می ورزد . !!! چه سخت است شنیدن این اتهاماتی که به امام مهربانی ها می زنند، امامی که رحمت واسعه از او موج میزند و همواره دوستدارانش را بهره مند می سازد . ایشان به اذن الهی مراقب احوال شیعیان و دوستداران اهل بیت است و همچون پدری که دغدغه تربیت و آینده فرزندان خود دارد، دوستدارانش را زیر ذره بین می گیرد و همواره مراقب آنان می باشد و ناگفته نماند که این نظارت و مراقبت هشداری برای محبین و پیروان آنان است که آنی از توجه مولای خویش به خود، غافل نباشند. حضرت آیت الله بهجت (ره)، ضمن توجه دادن همگان به حضور امام زمان (علیه السلام) و آگاهی آن حضرت به احوال شیعیان ، می فرماید: « صدای شما قبل از اینکه به گوش برسد، به گوش آن حضرت می رسد ؛ چون فاصله شما با آن حضرت ، از فاصله دهان تا گوش شما نزدیک تر است. »

پیشنهادهات

در این مقاله مطالبی در راستای بررسی نقش محبت امام زمان در راه رسیدن به سعادت نگاشته شده که امید است مفید واقع شده باشد. و همچنین کم و کاستی های هم دیده می شود که به علت محدودیت ، در این مقاله کمتر به آن پرداخته شده ؛ مطالبی مانند : علل و عوامل غیبت و بر طرف شدن موانع ظهور امام عصر (علیه السلام) است، که در همین جا به پیروان و مریدان حضرت پیشنهاد می کنیم، که « مجموعه بیانات و اشارات آیت الله بهجت پیرامون حضرت ولی عصر علیه السلام » رومطالعه بفرمائید. به امید ظهورشان. (والسلام علیکم ورحمت الله وبرکاته)

منابع فهرست

__ قرآن ؛ ترجمه : الهی قمشه ای

__ نهج البلاغه ؛ ترجمه : دشتی

کتاب فارسی

- ۱- اکبری ، محمود ، احکام منتظران، قم : انتشارات فتیان ، چاپ سوم ، ۱۳۹۱ ه ش .
- ۲- بنیاد دایره المعارف ، دانشنامه جهان اسلام، ج ۷ ، تهران: انتشارات دایره المعارف، چاپ اول ۱۳۸۳ ه ش.
- ۳- بهجت ، محمد تقی ، مجموعه بیانات و اشارات حضرت ولی عصر علیه السلام ، قم : تنظیم و نشر آثار آقای بهجت ، چاپ پانزدهم، ۱۴۰۳ ه ش .
- ۴- پناهیان، علیرضا ، انتظار عامیانه عالمانه عارفانه ، قم: انتشارات بیان معنوی، چاپ پنجم ، ۱۳۹۱ ه ش .
- ۵- خراسانی ، محمد جواد ، حضرت مهدی منتظر علیه السلام، تهران : انتشارات لاهوت ، چاپ سوم ، ۱۳۸۹ ه ش .
- ۶- خمینی ، روح الله ، شرح چهل حدیث ، تهران : موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) ، چاپ بیست و چهارم ، ۱۳۸۰ ه ش .
- ۷- _____، دانشنامه امام خمینی ، تهران : تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، ۱۴۰۰ ه ش .
- ۸- دهخدا ، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، ج ۱ ، دانشگاه تهران، چاپ اول ، ۱۳۸۵ ه ش.
- ۹- شجاعی ، محمد ، آشتی با امام زمان ، قم : انتشارات محیی ، چاپ پنجم ، ۱۳۹۷ ه ش .
- ۱۰- ضیائی فر، سعید، جایگاه مبانی کلامی دراجتهاد ، قم : بوستان کتاب ، چاپ اول ، ۱۳۸۲ ه ش .
- ۱۱- علی نوری ، علی رضا ، امامت حضرت مهدی ، تهران: نمایندگی فقیه سپاه ، چاپ اول، ۱۳۷۹ ه ش .

- ۱۲- عمید، حسن، فرهنگ لغت عمید، تهران: امیر کبیر، چاپ ششم، ۱۳۷۵ ه. ش.
- ۱۳- قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج ۷، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ بیست و سه، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۱۴- کمره ای زاده، محسن، ورق های آسمانی، ج ۲، قم: آخرین وصی، چاپ اول، ۱۳۸۸ ه. ش.
- ۱۵- معین، محمد، فرهنگ معین، تهران: امیر کبیر، چاپ بیست و هفتم، ۱۳۹۱ ه. ش.
- ۱۶- مکارم، ناصر، تفسیر نمونه، ج ۹، ج ۱۲، ج ۱۴، ج ۱۷، تهران: دارالکتب اسلامی، چاپ سی و دوم، ۱۳۹۲ ه. ش.
- ۱۷- مصباح یزدی، محمد تقی، آیین پرواز، قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، چاپ یازدهم، ۱۴۰۱ ه. ش.
- ۱۸- مطهری، مرتضی، جاذبه ودافعه حضرت علی علیه السلام، تهران: انتشارات صدرا، چاپ نهم، ۱۳۶۸ ه. ش.

کتاب عربی

- ۱- انیس، ابراهیم و دیگران، المعجم الوسیط، مترجم: محمد بندر ریگی، ج ۱، قم: انتشارات احسان، چاپ پنجم، ۱۳۹۴ ه. ش.
- ۲- ابن بابویه قمی، محمد بن علی، صفات الشیعه، ج ۱، مترجم: امیر توحیدی، تهران: انتشارات زراره، چاپ سوم، ۱۳۸۰ ه. ش.
- ۳- _____، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، قم: انتشارات اسلامی، مصحح علی اکبر الغفاری، چاپ اول، ۱۴۰۵ ه. ق.
- ۴- _____، عیون اخبار الرضا، ج ۲، مترجم: حمید مستفید، علی اکبر غفاری، تهران: انتشارات صدوق، چاپ اول، ۱۳۷۲ ه. ش.
- ۵- _____، من لا یحضره الفقیه، ج ۲، مترجم: علی اکبر غفاری، قم: دارالکتب اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۶۳ ه. ش.
- ۶- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ج ۱۶، محقق: محمد رضا حسینی جلالی، قم: ناشر آل البيت، چاپ اول، ۱۴۱۴ ه. ق.

- ۷- حزم ، علی بن احمد ، المحلى فى شرح المجلى ، محقق: احمد شاکر ، بیروت : دارالجيل، چاپ اول ، بی تا .
- ۸- حسینی ، محمد باقر، ترجمه فقه الرضا ، مشهد: موسسه آل البيت ، چاپ اول ، ۱۳۶۴ ه ش .
- ۹- حلی ، حسن بن یوسف ، کشف المراد ، مترجم : علی شیروانی ، قم: انتشارات دار العلم ، چاپ نهم ، ۱۳۹۷ ه ش .
- ۱۰- _____ ، نهج الحق وکشف الصدق ، مترجم : علی رضا کهنسال ، تهران : انتشارات تاسوعا ، چاپ اول ، ۱۳۷۹ ه ش .
- ۱۱- خمینی ، روح الله ، شرح حدیث جنود عقل و جهل، تهران: نشر وتنظیم آثار امام خمینی، چاپ هجدهم ، ۱۳۹۹ ه ش .
- ۱۲- راغب اصفهانی ، حسین بن محمد ، مفردات راغب ، مترجم : حسین خدا پرست ، تهران: انتشارات کتاب عقیق ، چاپ اول ، ۱۳۸۸ ه ش .
- ۱۳- صفار ، محمد حسن ، بصائر الدرجات فی فضائل آل محمد ، مترجم : محمد فربودی ، قم : کتابخانه آیت الله مرعشی ، ص ۲۶۰ ، چاپ ۳ ، ۱۳۹۸ ه ش .
- ۱۴- طاووس ، علی ، محاسبه النفس، مترجم : محمودی، تهران : انتشارات مرتضوی ، چاپ سوم، ۱۳۷۶ ه ش .
- ۱۵- طباطبائی، محمد حسین، تفسیر المیزان ، ج ۹ ، ج ۱۶ ، ج ۱۲ ، مترجم: محمد باقر موسوی ، تهران : امیر کبیر ، چاپ پنجم ، ۱۳۷۸ ه ش.
- ۱۶- طوسی ، محمد بن محمد ، تلخیص نقد المحصل، بیروت : دار الاضواء ، چاپ دوم ، ۱۴۰۵ ه ق .
- ۱۷- کلینی ، محمد ، اصول کافی ، ج ۱ ، ج ۴ ، مترجم : حسین انصاریان ، قم: دارالعرفان، چاپ سوم، ۱۳۷۷ ه ش .
- ۱۸- لیشی واسطی ، علی بن محمد ، عیون الحکم و المواعظ ، محقق: حسین حسنی بیرجندی ، قم: دارالحدیث ، چاپ اول ، ۱۳۷۶ ه ش .
- ۱۹- مجلسی ، محمد باقر ، بحار الانوار ، ج ۲۳ ، ج ۵۱ ، ج ۵۲ ، تهران: انتشارات اسلام ، چاپ چهارم ، ۱۳۸۶ ه ش.

- ۲۰- محمدی ری شهری ، محمد ، میزان الحکمه ، مترجم : حمید رضا شیخی ، تهران: دارالحديث، چاپ اول ، ۱۳۸۴ ه ش.
- ۲۱- نراقی ،محمد مهدی ، جامع السعادات ، ج ۳ ، مترجم : کریم فیضی ، قم : قائم آل علی (علیه السلام)، چاپ پنجم ، ۱۳۹۴ ه ش .
- ۲۲- نعمانی ، محمد بن ابراهیم، کتاب الغیبه ،مصحح : علی اکبر غفاری ،تهران: انتشارات صدوق ، چاپ اول ، ۱۳۹۷ ه ق .
- ۲۳- نوری ، میرزا حسین ، مستدرک الوسائل ، ج ۱۷، بیروت : انتشار آل البيت (علیهم السلام) لاحیاء التراث ، چاپ اول ، ۱۴۰۸ ه ق .
- ۲۴- وزارة الاوقاف والشئون الاسلامیه ، ج ۱۰، ص ۹۳ ، الکویت : بی نا ، چاپ اول ، ۱۴۰۷ ه ق .

مقاله

- ۱-علیمی،را حله ؛ مکاری امیری،مرضیه، " نقش محبت امام زمان در رسیدن به کمال " ، نشریه موعود ، شماره ۲ ، ۱۳۹۸ ه ش .
- ۲- نساجی زواره، زهرا ، "شکرگزاری در قرآن "، پاسدار اسلام ، شماره ۲۷۴ ، ۱۳۸۳ ه ش.

سایت

- 1- <https://www.norrlib.ir/book/info>.
- 2-<https://www.hadithlib.com>.
- 3-<https://www.panahian.ir>
- 4-<https://www.aparat.com>
- 5-<https://www.haram.razavi.mirbageri.ir>